

Uchwała z dnia 6 marca 1998 r.

III ZP 50/97

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Maria Mańkowska.

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Witolda Bryndy, w sprawie z powództwa Barbary J.-S. przeciwko Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w T. o zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym dnia 6 marca 1998 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu postanowieniem z dnia 13 listopada 1997 r. [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 390 KPC

Czy po skreśleniu przepisu § 2 art. 292 KP dokonany ustawą z 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 24, poz. 110) ustał obowiązek uwzględnienia z urzędu przedawnienia przez Sąd Pracy ?

p o d j ą ł następującą uchwałę:

Po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku pracy ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia (art. 292 KP).

U z a s a d n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu przedstawił rozpatrywane zagadnienie prawne w następującym stanie sprawy. Powódka Barbara J.-S. była zatrudniona w pozwanej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w T. w okresie od 1 września 1990 r. do 31 marca 1997 r. na stanowisku psychologa. Z dniem 1 kwietnia 1993 r. wstrzymano jej wypłatę dodatku za pracę w trudnych warunkach. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Toruniu wyrokiem z dnia 30 czerwca

1997 r. [...], oddalił powództwo o zapłatę tego dodatku. Zdaniem Sądu Rejonowego w okresie objętym pozwem obowiązywało zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 kwietnia 1993 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wynagradzania nauczycieli, które pomijało nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych, jako uprawnionych do pobierania dodatku za trudne warunki pracy. Nadto Sąd Rejonowy uwzględnił z urzędu, że roszczenie jest częściowo przedawnione.

Sąd Wojewódzki powziął wątpliwości co do tej wykładni. Podniósł, że w nowym brzmieniu art. 292 KP budzi wątpliwości, czy w sprawach ze stosunku pracy przedawnienie należy uwzględniać z urzędu, czy na zarzut pozwanego. Z jednej strony skreślono bowiem przepis § 2, a z drugiej utrzymano sformułowanie, że roszczenia przedawnionego nie można dochodzić.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Do wejścia w życie ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm.) art. 292 § 2 KP stanowił, że organ powołany do rozstrzygania sporów (sąd pracy) uwzględnia upływ przedawnienia z urzędu. Może jednak nie uwzględnić upływu przedawnienia, jeżeli opóźnienie w dochodzeniu roszczenia jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i nie jest nadmierne. Oznaczało to, że regulacje prawne dotyczące uwzględniania upływu przedawnienia były co do roszczeń ze stosunków pracy odmienne niż określone w Kodeksie cywilnym. Ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321) wprowadzono bowiem nowe brzmienie art. 117 § 2 KC, z którego w sposób niewątpliwy wynika, że w prawie cywilnym przedawnienie roszczenia jest uwzględniane wyłącznie na zarzut procesowy pozwanego. Przepis ten stanowi bowiem, że po upływie przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Przy nowelizacji Kodeksu pracy skreślono przepis art. 292 § 2 KP. Jednoznacznym zamierzeniem ustawodawcy przy dokonaniu tej zmiany było dostosowanie konstrukcji przedawnienia uregulowanego Kodeksem pracy do art. 117 KC. Stwierdzało to wyraźnie uzasadnienie projektu, według którego w ten sposób, także na gruncie prawa pracy zostanie przywrócona

zasada, iż tylko dłużnik może uchylić się od zaspokojenia roszczenia, podniesieniem zarzutu jego przedawnienia. To zamierzenie nie zostało zrealizowane w sposób znajdujący jednoznaczne odzwierciedlenie w treści przepisu, wobec utrzymania poprzedniego brzmienia art. 292 § 1 KP (bez oznaczenia §), który stanowi, że roszczenia przedawnionego nie można dochodzić. Skoro roszczenia nie można dochodzić, to można bronić poglądu, iż oznacza to utrzymanie w dalszym ciągu zasady uwzględniania przez sąd przedawnienia z urzędu. Nie byłby to jednak pogląd słuszny. Byłby on sprzeczny z wyraźną wolą ustawodawcy, a nadto zakładałby jego nieracjonalne działanie. Oznaczałby bowiem, że w istocie nie wprowadzono żadnej zmiany treści przepisu, mimo iż ustawodawca wyraźnie chciał to uczynić oraz dokonał zmiany przepisów i to tak jednoznacznej, jak skreślenie jednej jego części. Dążenie ustawodawcy do ujednolicenia zasad uwzględniania przedawnienia w prawie pracy i w prawie cywilnym było przy tym racjonalne i powszechnie postulowane w doktrynie. Wobec tego przy wykładni art. 292 KP należy dać pierwszeństwo woli ustawodawcy, działającego racjonalnie i zgodnie z postulowanymi kierunkami zmian, a nie niezbyt precyzyjnej treści przepisu.

Prowadzi to do udzielenia odpowiedzi jak w sentencji uchwały.

=====